

Motion till riksdagen

1988/89:Ju814

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

Brottsoffer

En domstolsprocess tar i dag mycket lång tid och ett offer får i regel utstå psykiskt och/eller fysiskt lidande under tiden. Framtiden kan innebära byte av bostad, av jobb, rehabilitering, omskolning och/eller livslång invaliditet, för att bara nämna några av de svårigheter offret kan stå inför.

När så straff utdöms, så gäller i regel två premisser, nämligen:

- böter eller fängelsestraff för den vållande
- skadestånd till den drabbade som i Sverige oftast är alltför lågt för att kompensera offret att betalas av den vållande.

Skadeståndet är den viktiga ingrediensen av processen, eftersom den handlar om offrets framtida ekonomiska förutsättningar till ett vettigt liv – även om det gäller invalidisering av svår art efter ex. en trafikolycka.

Den viktiga principen i lagstiftningen bör då råda, som säger att den vållande skall stå för det han/hon gjort och – inom rimliga gränser – ersätta den skada som åsamkats offret – och särskilt skall detta gälla när klart uppsåt föreligger. Däremot skall myndigheter och försäkringsbolag ta det moraliska ansvaret och vara buffert och garant gentemot offret.

När så skadeståndet är utdömt, så har offret i många fall svårt att få pengarna utbetalade till sig, trots att behovet kan vara mycket stort. Psykisk ohälsa – som resultat av skador och lidande – gör ofta också den skadade oförmögen att driva sina rättigheter mot myndigheter och/eller försäkringsbolag.

Så får det inte fortsätta i en stat som Sverige. Grundprincipen i vårt humanistiska synsätt måste vara, att offrets behov av behandling, psykisk läkning, fysisk rehabilitering och övriga rättigheter alltid skall prioriteras, liksom givetvis egen och ev. familjs försörjning skall ligga kvar på samma nivå som före skadan.

I. En utredning bör se över detta komplex och i detta sammanhang kan nedanstående förslag vara ett sätt att komma tillrätta med dessa problem – nämligen:

att en "bedömningsgrupp" tillsätts, som har till uppgift att – inom en månad från händelse-/anmälningdatum – göra en preliminärbedömning av storleken på de ev. skadestånd och livräntor som kan komma att utdömas – exempelvis kan brottskadenumnden vara en instans att ge utökad ansvar,

att försäkringskassan får i uppdrag att omgående börja betala ut de medel preliminärbedömningen kommer fram till,

att försäkringskassan sedan fortsätter att betala ut även efter det att dom fallit – men då med justerade värden – även om möjligheterna att få ut

medlen av den dömde bedöms som små — enligt samma principer som bidragsförskotten hanteras efter i dag,

att om domens belopp är högre än preliminärbedömningens — t.ex. på grund av att domstolen sett allvarligare på gärningen, när mer fakta kommit fram i målet — så utbetalas mellanskillnaden retroaktivt. Men ingen återbetalning krävs av offret om domen lyder på lägre siffror,

att försäkringskassan i sin tur återkräver de utbetalade medlen av den vållandes försäkringsbolag, eller beordrar indrivning via kronofogdemyndighet.

2. Med tanke på att samma typ av problem föreligger — men ofta av mycket värre utbredning i tiden — för offer inom arbets- och yrkesskademål samt biverknings- och felbehandlingsskador inom sjukvården, så bör utredningen undersöka om ovanstående principer även kan tillämpas i denna typ av mål.

Hemställan

Mot bakgrund av vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att verka för en lösning av skadeoffers problem i motionens anda,

2. att riksdagen begär att regeringen låter utredningen utröna huruvida även arbets-, yrkes-, medicin- och sjukvårdsskador kan omfattas av samma principer.

Stockholm i januari 1989

Claes Roxbergh (mp)

Inger Schörling (mp)

Kent Lundgren (mp)

Hans Leghammar (mp)